

Pirmā rakstiskā liecība par Tukumu pirms 770. gadiem Tukuma muzejā

No 2023. gada 5. aprīļa līdz 30. jūnijam Tukuma Pils tornī (Brīvības laukumā 19a) ikvienam būs apskatāms 1253. gada 4. aprīļa Kursas dalīšanas līguma noraksts. Tas ir pirmais rakstiskais dokuments, kurā pirms 770 gadiem ir minēts Tukuma nosaukums. Šī līguma noraksts glabājas Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvā.

4. aprīli varam uzskatīt par oficiālo Tukuma kā apdzīvotas vietas atzīšanas dienu. Tukuma nosaukums Tukumen pirmoreiz minēts Kursas dalīšanas līgumā, ko 1253. gada 4. aprīlī parakstīja Kurzemes bīskaps Heinrihs fon Licelburgs (*Lützelburg*) un Sāmsalas bīskaps Heinrihs. Saskaņā ar šo līgumu trešdaļa Miera Kursas teritorijas nonāca bīskapa, bet divas trešdaļas – Livonijas ordeņa pārvaldībā. Tukums līdz ar 14 citām līgumā minētajām Miera Kursas apdzīvotajām vietām turpmāk bija Livonijas ordeņa daļā.

Līgums ir vienīgais 13. gadsimtā Latvijas teritorijā rakstītais dokuments, kurā atrodams tik liels Latvijas apdzīvoto vietu un ģeogrāfisko nosaukumu skaits – 150 vietvārdi. Tikai pateicoties izcilam apgaismības laikmeta pārstāvim – Johanam Kristofam Brocem (1742–1823) – Latvijā ir šī dokumenta noraksts. Strādājot ar tolaik Kēnigsbergas Slepēnā valsts arhīvā atrastajiem Livonijas laika dokumentiem un manuskriptiem, viņš ar apbrīnojamu precizitāti izgatavoja šo reto rokrakstu kopijas un sniedza paskaidrojumus pie tiem. Tukuma Pils torņa apmeklētājiem radusies vēl nebijusi iespēja ieraudzīt vienu no J. K. Broces retu dokumentu norakstu apkopojumiem 136 lapu apmērā, kurā atrodams arī Tukuma un visas Kurzemes vēstures izpētei svarīgais 13. gadsimta vidusdaļas līguma noraksts.

Par pirmo Livonijas ordeņa mestra apmetnes vietu kļuva Tukuma koka pils, kas atradās vietā, ko dēvējam par Tukuma pilskalnu. Tā reljefā joprojām saskatāmas pazīmes, kas liecina par lielāka apjoma zemes darbiem, pastāvinot nogāzes un aizsardzības valni. Tikai 1330. gadā tika uzbūvēta mūra pils, no kuras līdz mūsdienām saglabāties Tukuma Pils tornis. Šo mūra pili sāka dēvēt par Jauno Tukuma pili.

2023. gada 4. aprīlī Tukuma muzeja Durbes pilī **no plkst. 10.00 līdz 16.00** ikvienam apskatāms 1253. gada 4. aprīļa Kursas dalīšanas līguma noraksts klātienē. Savukārt **plkst. 16.00 notiks svinīga Tukuma novada domes sēde**, kurā Latvijas Nacionālā arhīva ģenerāldirektore **Māra Sprūdža** iepazīstinās ar Tukuma vēsturē tik nozīmīgā dokumenta norakstu. Savukārt *Dr. hist. h. c. Inta Dišlere*, *Dr. hist. Rūdolfs Brūzis*, *Dr. hist. Gunita Zariņa*, *Phd. Viktors Dāboliņš*, *Mg. hist. Una Bērente* un *Mg. hist. Gundega Skagale* informēs par pētniecības rezultātiem. Svinīgo sēdi pārraidīs tiešraidē Tukuma novada pašvaldības mājas lapā www.tukums.lv.

Tukuma Pils torņa darba laiks:
Vasaras sezona (20. aprīlis – 20. oktobris)
Pirmdiena slēgts

O.-S. 10.00-17.00
Sv. 11.00-16.00

Ziemas sezona (21. oktobris – 19. aprīlis)

Pirmdiena slēgts

O.-Pk. 10.00-17.00

S.-Sv. 11.00-16.00

Par Tukuma Pils torni

Tukuma Pils tornis atrodas pilsētas vecākajā mūra ēkā un ir daļa no vairākkārt postītās un atjaunotās Livonijas ordeņa pils, kas izbūvēts laika posmā starp 1767. un 1787. gadu. Savulaik tas kalpojis kā cietums un noliktava, bet kopš 1995. gada tajā atrodas muzejs, kas atspoguļo pilsētas vēsturi, stāstot par Tukumu un tukumniekiem.

Tukuma Pils tornis

Alfrēds Moseičuks, vadītājs

A.: Brīvības laukums 19a, Tukums

T.: +37125622131

E.: pilstornis@tukumamuzejs.lv

M.: <http://www.tukumamuzejs.lv/lv/pils-tornis>

F.: <https://www.facebook.com/pilstornis/>

Informācija par Tukuma muzeju aktualitātēm, darba laikiem un cita informācija atrodama Tukuma muzeja interneta vietnē **www.tukumamuzejs.lv** un **katra muzeja Facebook** lapās.

Informāciju apkopoja:

Tukuma muzeja

Komunikācijas nodaļa

Tālr.: (+371) 20247001

E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet mums. www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma pilsētas vēstures muzejs „Pils tornis”](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).